

od smluveného času, nemá smlouva předchozí účinku a vzájemná práva z ní plynoucí pomíjejí.

Určení času, kdy smlouva se má uzavřít, stanovením dne (*dies a quo*) nestačí (rozh. ze dne 18. listopadu 1885 č. 9380, sb. 6759), poněvadž čas uzavření smlouvy se odkládá na dobu neurčitou.

Podle obdoby § 1502 o. o. z. jest ovšem stranám volno umluviti kratší lhůtu k uzavření smlouvy definitivní, než kterou ustanovuje v § 936 o. o. z., nikoli však lhůtu delší, poněvadž § 936 stanoví ku zřízení hlavní smlouvy lhůtu určitou, nepřekročitelnou a vůlí stran neprodlužitelnou.

4. Strany musí v předchozí smlouvě stanoviti podstatné části smlouvy hlavní, t. j. přesně udati plnění jedné i druhé strany. Místo plnění, vedlejší závazky mohou se sice též vyznačiti ve smlouvě předchozí, ale nemusí se v ni pojati.

5. Ačkoli § 936 o. o. z. předpokládá slib obě strany vízíci za účelem uzavření příští smlouvy (rozh. ze dne 9. března 1858 č. 1382, časop. »Ger. Zeit.« r. 1862 č. 131), nemá přes to tato závazná úmluva právního účinku, nastoupí-li mezi tím okolnosti, pro které buď zamýšleného účelu smlouvy více nelze dosíci, nebo nemůže-li jedna ze stran — ovšem způsobem oprávněným — na důvěru druhé dále spoléhati. Tomu tak jest ku př. tehdy, byla-li jedna strana mezi tím soudem trestním odsouzena pro delikt v úmyslu zjištném spáchaný anebo aspoň vzata proto ve vyšetřování, nebo byla-li některá strana dána pod kuratelu. Zda otřesení věrohodnosti vlivem jiných okolností jest ospravedlněno, jest prokázati straně, která zdráhá se z té příčiny ve smlouvu hlavní vstoupiti, a soudce může pak zcela volně posouditi, zda dle důkazů provedených i nabídnutých ve smyslu § 936 dostatečné jsou tu důvody, pro které ospravedlniti se dá zdráhání k uzavření definitivní smlouvy. Ve příčině povinnosti poplatkové budiž poukázáno na čl. o punktacích, kdež také podrobněji se pojednává o společných vlastnostech i o rozdílech mezi smlouvou předchozí a mezi punktacemi.

Smlouva schovací (*depositum*) (§§ 957—970 o. o. z.).

I. Pojem.

Smlouva schovací jest reální kontrakt, kterýž v tom pozůstává, že cizí věc se třetí osobě odevzdává ve schování a tato ji ve své opatrování přijímá. Smlouva schovací vzniká teprve odevzdáním věci, kdežto slib cizí ještě neodevzdanou věc ve schování převzítí sám o sobě schovací smlouvy nezakládá, ačkoli ovšem slibujícího zavazuje.

II. Zásady.

1. Schovatel nesmí věci užívati, nýbrž má ji toliko opatrovati.
2. Schovatel jest povinen věc svého času ukladateli opět vrátiti a sice věc tutéž (*in specie*).
3. Jelikož schovatel ze schovací smlouvy nemá žádného prospěchu, ručí toliko za zlý úmysl a hrubou nedbalost (*dolus a culpa lata*).
4. Schovací smlouvou nenabývá příjemce vlastnictví ani držby ani práva požívacího, nýbrž jest pouhým detentorem.

5. Schovatel jest povinen věc jemu svěřenou před škodou opatrovati.

III. Práva a povinnosti schovatelovy.

1. Hlavní povinností schovatelovou jest věc jemu svěřenou po určený čas pečlivě opatrovati a po uplynutí smluvené doby ji v témž stavu, ve kterém ji převzal, ukladateli navrátiti; i před uplynutím této doby musí

však věc ukladateli na požádání vydati, ukladatel jest však povinen škodu jemu tím snad způsobenou nahraditi.

2. Schovatel naproti tomu nemůže před uplynutím smluvené doby věc ukladateli proti jeho vůli navrátiti, leč že by nepředvídanou událostí se mu stalo nemožným věc bezpečně a beze své vlastní škody nadále opatrovati.

3. Nebyla-li určitá doba výslovně smluvena a nevysvítá-li z okolností, po jakou dobu věc má býti u schovatele uschována, mohou obě strany schovací smlouvu dle libosti vypověděti.

4. Ručení schovatelovo:

a) Schovatel ručí ukladateli za veškerou škodu, která by mu byla opominutím povinné péče způsobena, neručí však za náhodu a to ani tenkrát, když by obětováním vlastních věcí věc svěřenou, byť i cennější, byl mohl zachrániti. Schovatel jest povinen, byla-li mu věc bez jeho viny odňata neb odcizena, postoupiti toliko ukladateli svoje nároky proti odciziteli (roz. ze dne 2. května 1878 č. 1317, sb. 6946).

b) Jestliže však schovatel věci sobě svěřené užil, jestliže bez nutné potřeby a svolení ukladatelova ji dal osobě třetí ve schování nebo v čas ji nenavrátil a věc utrpí škodu, které by byla u ukladatele neutrpěla, nemůže se dovolávati náhody a musí škodu tuto ukladateli nahraditi.

c) Schovatel ručí však vždy toliko vlastníku resp. tomu, kdo mu věc ve schování odevzdal; byla-li tedy věc dána třetí osobě v zástavu, ručí schovatel za škodu neoprávněným užitím věci povstalou nikoli zástavnímu věřiteli, nýbrž ukladateli (roz. ze dne 9. října 1886 č. 7144, sb. 11957).

d) § 966 o. o. z. jedná o tom zvláštním případě, když schovatelé byly odevzdány věci zavřené nebo zapečetěné a z těchto věcí se některé ztratily nebo všechny ve zkázu upadly. Pro tento případ ustanovuje § 966, že ukladatel může žádati na schovateli náhradu jen tenkrát, když obnos škody jemu skutečně způsobené prokáže. Kdežto však v případech § 964 a 965 o. o. z., má ukladatel dokázati, že schovateli lze přičísti zavinění, jest ukladatel dle § 966 od tohoto důkazu osvobozen, poněvadž již okolnost, že zámek nebo pečeť byla porušena, odůvodňuje domněnku, že schovatel se dopustil nedbalosti nebo zlého úmyslu. Poškozený má dle § 966 dokázati,

α) že z věcí uschovaných něco schází,

β) výši škody, a

γ) že tato škoda dle stavu, živnosti a jmění poškozeného nebo dle ostatních okolností jest pravděpodobna; o této okolnosti má provésti toliko důkaz pravděpodobnosti resp. má ji osvědčiti. Dle § 966 má však i schovatel právo vésti protidůkaz o tom, že zámek nebo pečeť byly bez jeho viny poškozeny.

IV. Povinnosti a práva ukladatelovy:

1. Ukladatel jest povinen škodu schovateli jeho vinou způsobenou nahraditi.

2. Náklady vynaložené na zachování věci nebo na rozmnožení užitků jejích jest povinen schovateli nahraditi.

3. Obětoval-li schovatel v případě nouze svoje věci, aby zachránil věc schovanou, může žádati přiměřenou náhradu.

V. Vzájemné nároky schovatelovy a ukladatelovy ohledně movité věci mohou však býti ku platnosti přiváděny toliko ve

lhůtě 30 dnů od navrácení věci. Tato lhůta § 967 o. o. z. však neplatí pro žalobu na náhradu pro nenavrácení věci (roz. ze dne 20. března 1852 č. 1202, časop. »Ger. Zeit.« r. 1852 str. 61) a rovněž ne pro žalobu na náhradu dle § 1316 o. o. z. (roz. ze dne 13. srpna 1856 č. 7699, sb. 215); při tom sluší poznamenati, že lhůta uvedená v § 967 o. o. z. není lhůtou promlčecí a že tudíž její počátek se neurčuje okamžikem, kdy žalobu lze podati (kdy jest actio nata) (roz. ze dne 26. února 1889 č. 2177).

VI. Odměna schovatelova.

Schovatel může žádati odměnu za uschování věci jen tenkrát, když byla výslovně nebo dle stavu schovatelova mlčky vymíněna. Poplatek za soudní uschování upravuje patent ze dne 26. ledna 1853 č. 18 ř. z., za uschování u notáře tarif ze dne 25. července 1871 č. 75 ř. z. Odměnu soudního schovatele (sekvestra) určuje příslušný soud, který schování nařídil; úplata na uschování ve veřejných skladištích se řídí dle sazby úředně schválené.

VII. Soudní uschování.

Byla-li věc, o niž se vede spor, od sporných stran nebo od soudu někomu ve schování odevzdána, sluje schovatel sekvestr. Práva i povinnosti sekvestrovy se posuzují dle zásad zde stanovených. Bližší viz v čl. Správa vnucená. Jest však přípustno soudní uschování též beze zřízení zvláštního sekvestra nebo správce, jako zejména v případě § 1425 o. o. z., je-li věřitel neznám, nepřítomen nebo není-li s nabídnutým plněním spokojen, dále v řízení expropriacním (zák. ze dne 18. února 1877 č. ř. z.) v řízení konkursním, jestliže nárok konkursního věřitele byl popřen, nebo jestliže konkursní věřitel si nevyzdvihl podíl na něho připadající.

VIII. Obchodní zákon obsahuje celou řadu případů, kde uschování peněz nebo zboží výslovně nařizuje, tak zejména dle čl. 202 odst. 2. má při zrušení akciové společnosti komanditní pro ony věřitele, kteří se přes to, že byla vydána veřejná vyhláška, nepřihlásili, obnos jejich pohledávek u soudce býti uložen. Čl. 348 obch. z. ukládá kupci povinnost pečovati o prozatímní uschování zboží od něho nepřijatého. Čl. 343 obch. z. uděluje prodávací právo, jestliže kupec jest s přijetím zboží v prodlení, zboží na jeho nebezpečí ve veřejném skladišti neb u osoby třetí uložiti. Dle čl. 407 obch. z. může soud, nelze-li příjemce zboží vypátrati nebo odepře-li tento zboží přijati nebo vůbec vznikne-li spor o přijetí zboží, k žádosti povozníkově povolití, aby zboží bylo uloženo ve veřejném skladišti nebo u třetí osoby.

IX. Smlouvy příbuzné se smlouvou schovací.

1. Římské právo znalo t. zv. schování nepravidelné (*depositum irregulare*) t. j. smlouvu, kterouž zastupitelné věci se dávají ve schování (na př. peníze); v tomto případě má schovatel právo věci jemu svěřené užiti a povinnost navrátiti dotyčné předměty ne tytéž (*in specie*), nýbrž, jak římské právo praví, tolikéž věcí téhož druhu (*tantundem in genere*). Ob. obč. zák. pokládá tuto smlouvu za zápůjčku, poněvadž právo schovatelovo věci užiti by odporovalo § 858 o. o. z. Podobně jde o zápůjčku i v tom případě, když na př. cenné papíry se dávají ve schování s dovolením, že schovatel si na ně může peníze vypůjčiti (roz. ze dne 2. prosince 1862 č. 6389. sb. 1608).

2. Byla-li odevzdána ve schování věc nezužitelná a schovateli uděleno právo jí užiti, jest smlouva ta buď půjčkou nebo smlouvou

nájemní podle toho, zdali užití věci bylo povoleno schovateli bezplatně či za určitou náhradu (§ 959 o. o. z.).

3. Jestliže schovatel kromě převzetí věci sobě svěřené zaváže se obstarati též jiné záležitosti na účet ukladatelův, jeví se pak jako zmocněnec a dotyčná smlouva jako smlouva zmocňovací, ačkoli ostatně ustanovení smlouvy schovací i na tuto smlouvu se pak vztahují.

4. T. zv. *dépôt nécessaire* (jak je označuje Code Napoleon) jest uložení věci pocestným náležejících u hospodských, plavců nebo povozníků (§ 970 o. o. z.). Římské právo nepokládalo tento případ za schování (*depositum*), nýbrž poskytovalo v tomto případě dvě zvláštní žaloby: jedna, *actio de recepto*, směřovala k navrácení věci resp. k zaplacení její ceny bez ohledu na zavinění hospodského (plavce atd.) nebo jeho lidí, druhá směřovala k náhradě dvojnásobné, byla-li totiž věc odcizena, poškozena nebo zničena od hospodského nebo od jeho lidí nebo konečně i od osob, jež u něho trvale bydlí. Rakouské právo odchylnou od římského práva však ustanovuje, že hospodští, plavci nebo povozníci ručí za věci, jež jim od pocestných ve schování nebo k dopravě byly odevzdány, stejně jako schovatel. Není také nikterak potřebí, aby cestující byl vlastníkem věci, stačí, že věc zmíněným osobám odevzdá, resp. že tyto věc převezmou. Ostatně není pochybností, že toto ručení hospodských, plavců nebo povozníků může býti zvláštní úmluvou obmezeno nebo naprosto vyloučeno. Takováto schovací smlouva vzniká již přijetím pocestného, aniž by bylo třeba zvláštního odevzdání věcí (rozh. ze dne 23. května 1854 č. 5329). Hospodští ručí též za věci, které převzali před příchodem pocestného (rozh. ze dne 9. prosince 1875 č. 7626, sb. 5931).

X. Ob. obč. zák. uděluje schovací smlouvě některé zvláštní výhody, tak na př. ohledně věcí ve schování daných se nepřipouští kompenzace (§ 1440 o. o. z.); věci ty nemohou býti od věřitelů, vypůjčitelů, schovatelů nebo poživatelů vydrženy (§ 1462 o. o. z.); ukladatel má právo v konkursu věc nazpět požadovati; kupecké právo retenční k věcem ve schování daným schovatel vykonati nemůže a pod.

XI. Právo poplatkové.

Schovací smlouvy, byla-li vymíněna odměna, se v příčině poplatků pokládají za smlouvu o práci, jinak podléhají kolkovému poplatku 50 kr. z každého archu.

XII. Právo trestní. Viz čl. Zpronevěření.

Smlouva směnná viz Směna.

Smlouva společenská.

I. Pojem.

Společenská smlouva v nejširším slova smyslu jest spojení dvou nebo několika osob k dosažení společného účelu. Předmětem tohoto účelu mohou býti duševní, vědecké, humanitní nebo majetkoprávní zájmy. Ve smyslu soukromoprávním jsou společenské smlouvy takové smlouvy, které výlučně směřují ku společným, majetkovým účelům; tyto pak dělí se zase ve dvě skupiny: v takové, které mají za účel společné držení a společné vlastnictví k věcem resp. věcná práva (*societas rerum*, *společenství vlastnictví*) [viz čl. Spoluvlastnictví], a v takové, které směřují k nabytí statků a k vytěžení zisku z nich. Poslední druh může míti opět za předmět *společenství jmění mezi manžely* nebo *společenství třetích osob*; o prvním viz čl. »*Společenství statků mezi manžely*«. Úkolem tohoto článku jest po-